

Глагол – Verbum Глаголи в българския език

**Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language
Sofia 2017, 2020**

Глагол – *Verbum*

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2017

Дефиниция

Глагол е дума, която означава действие или състояние, свързано с глаголно лице.

С глаголите се изразява активност – активни признаци на лица, предмети и други същности.

глагол - ед.ч.

глаголи – мн.ч.

Глагол – Граматически категории

- Лице
- Число
- Време
- Вид
- Залог
- Наклонение

Лице на глагола

Граматическата категория **лице** показва отношението (позицията) на глаголното лице (субект) към действието.

Първо лице (аз / ние) – лицето, което говори;

Второ лице (ти / вие) – лицето, на което се говори;

Трето лице (той, тя, то / те) – лицето, за което се говори.

Число на глагола

Граматическата категория **число** показва броя на глаголните лица (броя на вършителите, субектите на действието).

Единствено число (ед.ч. / s.) –

когато глаголното лице е едно

Множествено число (мн. ч. / pl.) –

когато глаголните лица са повече от едно

Време на глагола

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Граматическата категория 'време'
определя положението на действието
към момента на говоренето (МГ).

преди <---- *в* ----> *след*

МГ

-----|-----*време*→
минало сегашно бъдеще

Глаголни времена в БЕ

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Сегашно вр,	аз чета
Минало свършено вр.	аз четох
Минало несвършено време	аз четях
Минало неопределено вр.	аз съм чел
Минало предварително вр.	аз бях чел
Бъдеще вр.	аз ще чета
Бъдеще в миналото	аз щях да чета

Спрежение на глагола

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2017

Спрежението в българския език представлява специфична структура на глаголната дума и изменението ѝ по лице, число и време.

- Глаголите се делят на три групи, наречени спрежения, според гласните, на които завършват техните основи в сегашно време.

Спрежение на глагола – Форми за Сегашно време

I спрежение II спрежение III спрежение

ЧЕТА, -ЕШ, -Е
ПЕЯ, -ЕШ, -Е

МИСЛЯ, -ИШ, -И
СТОЯ, -ИШ, -И
ДЪРЖА, -ИШ, -И

ПИТАМ, -АШ, -А
ОТГОВАРЯМ, -ЯШ, -Я

аз четА	пеЯ
ти четеш	пееШ
той чете	пее
(тя, то)	

аз мислЯ	стоя
ти мислиШ	стоиШ
той мисли	стои
(тя, то)	

аз питаМ	отговаряМ
ти питаШ	отговаряШ
той пита	отговаря
(тя, то)	

ние четем	пееМ
вие четете	пееТЕ
те четат	пеят

ние мислим	стоим
вие мислите	стоите
те мислят	стоят

ние питаМЕ	отговаряМЕ
вие питате	отговаряТЕ
те питаТ	отговарят

Сегашно време – форми

Глаголи от I Е-спрежение

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Окончания

Ед.ч.

1. **–а, –я** (след гласен звук)

2. **–еш**

3. **–е**

Мн.ч.

1. **–ем**

2. **–ете**

3. **–ат, –ят**

бера, бия (се), бръсна (се), бърша (се), вляза, желая, живея
зная, изляза, кажа, легна, мажа, мия, пека, пия, пиша, плета,
режа, седна, сляза, срещна, стана, тека, чета, шия, ям

Сегашно време – форми

Глаголи от II И-спрежение

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 201

Окончания

Ед.ч.

1. **–я, / -а** (след ч-, ж-, ш-)
2. **-иш**
3. **-и**

Мн.ч.

1. **–им**
2. **–ите**
3. **–ят,-ат**

вървя, говоря, греша, кача (се), лежа, мисля, мълча, правя, седя,
стоя, строя, събудя, търся, уча, ходя, черпя, чистя

Сегашно време – форми

Глаголи от III А-/Я- спрежение

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Окончания

Ед.ч.

1. –ам / -ям
2. -аш / -яш
3. -а / -я

Мн.ч.

1. –аме / -яме
2. –ате/ -яте
3. –ат / -ят

вземам, качвам (се), купувам, лягам, обаждам (се), обичам, обличам (се), отивам, помагам, пресичам, слизам, ставам, събличам (се), събуждам (се), харесвам

Спрежение на глагола – Форми за Сегашно време

	I спрежение	II спрежение	III спрежение
	ЧЕТА, -ЕШ, -Е ПЕЯ, -ЕШ, -Е	МИСЛЯ, -ИШ, -И СТОЯ, -ИШ, -И ДЪРЖА, -ИШ, -И	ПИТАМ, -АШ, -А ОТГОВАРЯМ, -ЯШ, -Я
аз	четА	мислЯ	питаМ
ти	четеШ	мислиШ	питаШ
той	чете	мисли	пита
ние	четеМ	мислиМ	питаМЕ
вие	четеТЕ	мислиТЕ	питаТЕ
те	четАТ	мислЯТ	питаТ
	пеЯ	стоя	отговаряМ
	пееШ	стоиШ	отговаряШ
	пее	стои	отговаря
	пееМ	стоиМ	отговаряМЕ
	пееТЕ	стоиТЕ	отговаряТЕ
	пеЯТ	стояТ	отговаряТ

Сегашно време

Значение

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

преди <---- *в* ----> *след*

МГ

Сегашно време

Значение

1. Сегашно време означава, че глаголното действие се извършва в момента на говоренето:
Отивам на лекции.
Сега уча по биология.
2. Сегашно време означава повтарящи се действия, които се вършат в период от време, в който се включва моментът на говоренето:
Всяка сутрин ставам в шест часа.
Всяка събота ходя на фитнес. Редовно спортувам.
3. Сегашно време може да се употребява вместо бъдеще време:
Утре заминавам.
Довечера съм на театър.

Значение на Сегашно време за другите глаголни форми

- **Представително за спрежението;**
- **Представително за вида;**
- **От него се образува императив;**
- **От него се образува минало несвършено време;**
- **Участва във формата за бъдеще време;**
- **Участва във формата за бъдеще време в миналото.**

Вид на глагола

Граматическата категория вид на глагола показва характера на протичане на глаголното действие по признаците:

продължителност — завършеност

процесност — цялостност

Вид на глагола

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Повечето български глагол
принадлежат към един от двата вида

несвършен вид

или

свършен вид

Вид на глагола

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Глаголи от Несвършен вид: изразяват

- продължително действие;
- повтарящо се действието;
- процес без край.

Глаголи от Свършен вид: изразяват

- цялостно действие;
- единично действие;
- действие с край.

Абсолютни видови двойки

вдигам – вдигна; вземам – взема; виждам – видя; давам – дам; донасям – донеса; забравям – забравя; завършвам – завърша задавам – задам; заклучвам – заключа; закусвам – закуся; закъснявам– закъснея заминавам – замина; запознавам-запозна;я; започвам – започна; затварям – затворя; идвам – дойда; избирам – избира; изваждам – извадя; извличам – извлека; излизам – изляза;	изпитвам – изпитам; изпращам – изпратя; изхвърлям – изхвърля казвам – кажа; качвам се – кача се; купувам – купя; лягам – легна; минавам – мина; навивам – навия; намирам – намеря; нападам – нападна; наслаждавам се- насладя се обаждам се– обадя се обещавам – обеща;я; обличам се/облека се	обръщам – обърна; обяснявам – обясня; оглеждам – огледам; оздравявам–оздравея оплаквам – оплача; оставям – оставя; отварям – отворя; отговарям – отговоря; отивам – отида; отказвам – откажа; отключвам – отключа; открадвам – открадна; отнемам – отнема; падам – падна; плащам – платя; повтарям – повторя	поглеждам –погледна; подавам – подам; подарявам – подаря; подготвям – подготвя; подреждам – подрежда поздравявам- поздравя показвам – покажа; покривам – покрива; получавам – получа; помагам – помогна; поправям – поправя; попълвам – попълня; поръчвам – поръчам; посрещам – посрещна почивам – почина
---	---	---	--

Абсолютни видови двойки

преброявам–преброя; превеждам – преведа; предлагам–предложа; пресичам–пресека; прибирам–прибера; приготвям–приготвя; приемам–приема; признавам–призная; пристигам-пристигна	проверявам– проверя пускам–пусна; разбирам–разбера; разделям–разделя; разказвам–разкажа; разпилявам-разпиля; разхождам-разходя се решавам – реша; свършвам – свърша; сипвам – сипя; скривам – скрия;	слагам – сложа; слизам – сляза; спирам – спра; срещам – срещна; ставам – стана; стигам – стигна; събирам – събера; събличам – съблека; събуждам – събудя; съобщавам – съобщя; съчетавам – съчетая; сядам – седна тръгвам – тръгна;	уговарям – уговоря; украсявам – украся; умирам – умра; уморявам–уморя се успокоявам се – успокоя се успявам – успея; хапвам – хапна; харесвам – харесам; хващам – хвана; чувам – чуя.
---	--	--	---

Граматика на абсолютните видови двойки

-- Те са два глагола от различни спрежения, напр.: **купувам** / **купя**

аз	купувам	купя
ти	купув а ш	куп и ш
той / тя/ то	купув а	куп и
ние	купув а ме	куп и м
вие	купув а те	куп и те
те	купуват	купят

Относителни видови двойки

бера – на бера; бия – на бия; броя – пре броя; бръсна- из бръсна бърша– избърша варя – с варя; греша – с греша; грея – из грея; губя – за губя; искам – по искам	каня – поканя; къпя – из къпя; мажа – на мажа; меря – пре меря; мета – по мета; мия – из мия; моля – по моля; мразя – на мразя; пека – из пека; печеля - с печеля	питам – по питам; пиша – на пиша; пия – из пия; плета – из плета; правя – на правя; пържа – из пържа	режа – на режа; реша – с реша; топля – сто пля; търся – по търся; уча – на уча; ям – из ям
--	---	---	---

Видови двойки

II. Относителни видови двойки

бера – **на**бера; бия – **на**бия; броя – **пре**броя; бръсна – **из**бръсна; бърша – **из**бърша; варя – **с**варя; греша – **с**греша; грея – **из**грея; губя – **за**губя; искам – **по**искам; каня – **по**каня; къпя – **из**къпя; мажа – **на**мажа; меря – **пре**меря; мета – **по**мета; мия – **из**мия; моля – **по**моля; мразя – **на**мразя; пека – **из**пека; печеля – **с**печеля; питам – **по**питам; пиша – **на**пиша; пия – **из**пия; плета – **из**плета; правя – **на**правя; пържа – **из**пържа; режа – **на**режа; реша – **с**реша; топля – **с**топля; търся – **по**търся; уча – **на**уча; ям – **из**ям и др.

Граматика на относителните видови двойки

- Те са два глагола от едно и също спрежение.
- Глаголът от свършен вид се образува чрез прибавяне на представка към глагола от несвършен вид.
- Представки: **В-**, **за-**, **из-**, **на-**, **по-**, **пре-**, **с-** и др.

аз	пиша	на пиша
ти	пиш е ш	на пиш е ш
той /тя /то	пиш е	на пиш е
ние	пиш е м	на пиш е м
вие	пиш е те	на пиш е те
те	пишат	на пишат

Ключови думи

НЕСВЪРШЕН ВИД

всеки ден
постоянно
винаги
никога (не)
обикновено
често
рядко
редовно
обичам да ...
започвам да...
продължавам да...
свършвам да...
спирам да...

СВЪРШЕН ВИД

ЩЕ Ще те поканя на ресторант.

ДА Искам да те попитам нещо.

след като

След като се събудя, ставам от леглото.

като

Като стана, правя гимнастика.

когато Когато закуся, излизам.

щом

Щом направя гимнастика, закусвам.

преди да

Преди да изляза, затварям прозореца.

От Сегашно време се образува

Морфологичен императив

А) Положителни форми - образуват се от глаголи от *свършен* и *несвършен* вид.

Сегашно		2 лице	2 лице
време	▶	единствено	множествено
		число	число

I и II спрежение с основа на съгласен звук

пиша	пиш ^ú	пиш ^{éте}	
уча	уч ^ú	уч ^{éте}	
чета	чет ^ú	чет ^{éте}	
вървя	върв ^ú	върв ^{éте}	-ú / -éте
мисля	мисл ^ú	мисл ^{éте}	
нося	нос ^ú	нос ^{éте}	
говоря	говор ^ú	говор ^{éте}	

Сегашно
време

2 лице
единствено
число

2 лице
множествено
число

I и II спрежение с основа на гласен звук

играя

играй

играйте

живея

живей

живейте

мия

мий

мийте -й / -йте

стоя

стой

стойте

чуя

чуй

чуйте

ставам

ставай

ставайте -ай / -айте

отговарям

отговаряй

отговаряйте -яй / -яйте

Неправилни форми:

ям -- яж -- яжете

видя -- виж -- вижете

държа -- дръж -- дръжете

вляза -- влез -- влезте

изляза -- излез -- излезте

сляза -- слез -- слезте

отида -- иди -- идете

дойда -- ела -- елате

съм -- бъди -- бъдете

Минало свършено време - значение

Минало свършено време означава, че глаголното действие е извършено в определен минал момент и е приключено преди момента на говоренето.

Служи за:

- изразяване на завършено (приключено) действие в определен минал момент:

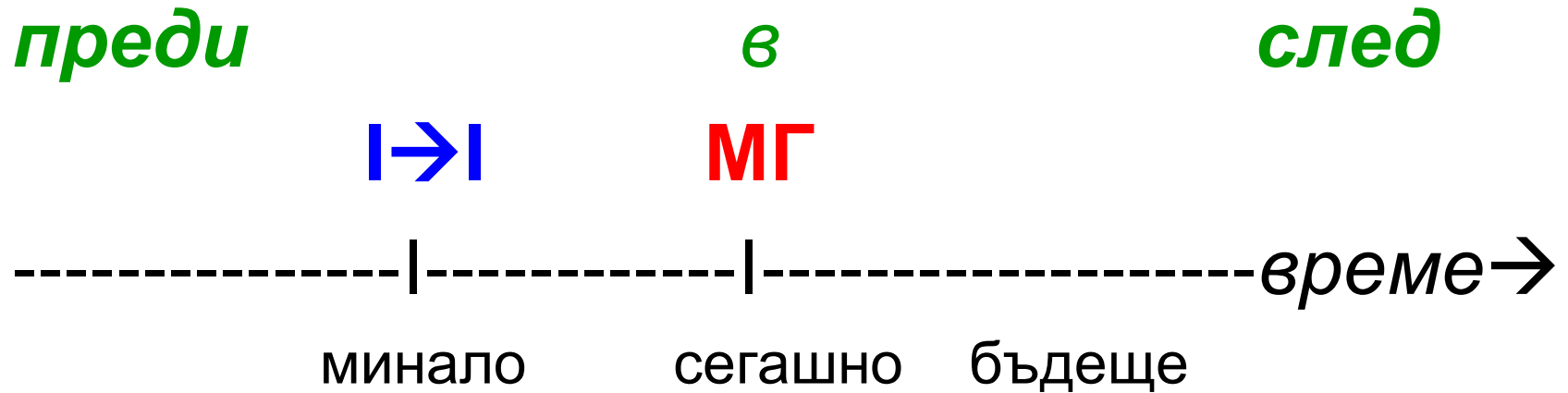
Преди малко някой чукна на вратата;

- изразяване на еднократно действие в определен минал момент:

Вчера се събудих много рано.

Минало свършено време

Къде? / Кога?

Минало свършено време – форми

Спомагателен глагол СЪМ

Положителна форма

+ + + + +

- Аз **бях**
- Ти **беше**
- Той **беше**
- Тя **беше**
- То **беше**
- **Ние** **бяхме**
- **Вие** **бяхте**
- **Те** **бяха**

Минало свършено време – форми

Спомагателен глагол СЪМ

Отрицателна форма

- - - - -

- Аз не бях
- Ти не беше
- Той не беше
- Тя не беше
- То не беше
- Ние не бяхме
- Вие не бяхте
- Те не бяха

Минало свършено време – форми

Пълнозначни глаголи

- Образува се на база формите за свършен вид.
- Формата за минало свършено време за глаголите от I и II спрежение се образува от инфинитивна основа, а от III спрежение – от сегашната основа + следните окончания:

Глаголни окончания:

аз	- х	четох	ходих	казах
ти	- - -	чете	ходи	каза
той	- - -	чете	ходи	каза
(тя, то)				
ние	- хме	четохме	ходихме	казахме
вие	- хте	четохте	ходихте	казахте
те	- ха	четоха	ходиха	казаха

Минало свършено време – НАСТАВКИ & ОКОНЧАНИЯ

I.	II.	III.	VI.	V.	VI.	VII.
-ох	-нах	-ах	-ех	-ях	-их	-ух
-е	-на	-а	-е	-я	-и	-у
-е	-на	-а	-е	-я	-и	-у
охме	нахме	ахме	-ехме	-яхме	ихме	-ухме
-охте	нахте	-ахте	-ехте	-яхте	-ихте	-ухте
-оха	-наха	-аха	-еха	-яха	-иха	-уха

Минало свършено време в други глаголни форми

- От него се образува минало свършено деятелно причастие;
- От него се образува минало свършено страдателно причастие;

Минало свършено деятелно причастие

-ох -е -е -охме -охте -оха ↓	-н/ах -н/а -н/а н/ахме н/ахте н/аха ↓	-ах -а -а -ахме -ахте -аха ↓	-ех -е -е -ехме -ехте -еха ↓	-ях -я -я -яхме -яхте -яха ↓	-их -и -и -ихме -ихте -иха ↓	-ух -у -у -ухме -ухте -уха ↓
-л -Ъл -↓ла, -ло,-ли	-н/ал -ла,-ло, -ли	-ал -ла,-ло, -ли	-ел -ла,-ло, -ли	-ял -ла,-ло, -ли	-ил -ла,-ло, -ли	-ул -ла,-ло, -ли

Внимание!

я>е

жив/**я**л – жив**я**ла – жив**я**ло – жив**е**ли

върв/**я**л- върв**я**ла – върв**я**ло – върв**е**ли

Минало неопределено време - форми

Глаголните форми се образуват от *минало свършено деятелно причастие* на глагола (л-причастие и сегашно време на глагола **СЪМ**).

Особености:

- Глаголната форма се състои от две думи – глагола **СЪМ** в сегашно време и Л-причастие.
- Глаголната форма в ед. ч. има РОД, който идва от формата на Л-причастието.

Положителна форма

+ + + + +

Аз съм казал, -а, -о /
 казал, -а, -о съм
Ти си казал, -а, о /
 казал, -а, -о си
Той е казал / казал е
Тя е казала / казала е
То е казало / казало е
Ние сме казали / казали сме
Вие сте казали / казали сте
Те са казали / казали са

Отрицателна форма

- - - -

(Аз) **не** съм казал, -а, -о
(Ти) **не** си казал, -а, о
(Той) **не** е казал
(Тя) **не** е казала
(То) **не** е казало
(Ние) **не** сме казали
(Вие) **не** сте казали
(Те) **не** са казали

Въпросителна форма

?????

(Аз) видял ли съм

(Ти) видял ли си

(Той) видял ли е

(Тя) видяла ли е

(То) видяло ли е

(Ние) видели ли сме

(Вие) видели ли сте

(Те) видели ли са

Въпросително- отрицателна форма

?-?-?-?-?

не съм ли видял

не си ли видял

не е ли видял

не е ли видяла

не е ли видяло

не сме ли видели

не сте ли видели

не са ли видели

Форми на глагола **съм** в минало неопределено време

Положителна форма

+ + + + +

Аз съм бил, -а, -о

Ти си бил, -а, -о

Той е бил

Тя е била

То е било

Ние сме били

Вие сте били

Те са били

Отрицателна форма

- - - -

(Аз) **не** съм бил, -а, -о

(Ти) **не** си бил, -а, -о

(Той) **не** е бил

(Тя) **не** е била

(То) **не** е било

(Ние) **не** сме били

(Вие) **не** сте били

(Те) **не** са били

*Ти **бил** ли **си** в армията?*

*Тя **е била** известна актриса.*

Словоред на кратките дателни и винителни местоимения в съчетание с формите за минало неопределено време

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Аз съм върнал книгата на Иван >

Аз съм му я върнал

I.

II.

III.

IV.

V.

Аз	съм	му	я	върнал
Ти	си	му	я	върнал
Той	му	я	е	върнал
Тя	му	я	е	върнала
То	му	я	е	върнало
Ние	сме	му	я	върнали
Вие	сте	му	я	върнали
Те	са	му	я	върнали

Словоред на възвратните частици СЕ и СИ във формите за минало неопределено време

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

I.

II.

III.

IV.

Аз	съм	се	измил
Ти	си	се	измил
Той	се	е	измил
Тя	се	е	измила
То	се	е	измило
Ние	сме	се	измили
Вие	сте	се	измили
Те	са	се	измили

Минало неопределено време - значение

Минало неопределено време означава, че глаголното действие се извършва преди момента на говоренето в неопределен минал момент, а резултатът от това действие е в момента на говоренето.

*Преди години **съм ходил** в Пловдив.
Аз знаая английски, защото **съм го
учила** в университета.*

Минало неопределено време

Къде? / Кога?

преди

в

след

A

R

!→! !→! !→!

- - - ->

-----|-----*време*→

МГ

минало

сегашно

бъдеще

Минало предварително време - форми

Глаголните форми се образуват от минало свършено деятелно причастие на глагола и минало време на глагола *СЪМ*.

Особености:

- Глаголната форма се състои от две думи – глагола **СЪМ** в минало време и **Л-причастие**
- Глаголната форма в ед. ч. има РОД, който идва от формата на Л-причастието.

Положителна форма

+ + + + +

(Аз) бях решил, -а, -о / решил,
-а, -о бях

(Ти) беше решил, -а, о / решил,
-а, -о беше

(Той) беше решил / решил
беше

(Тя) беше решила / решила
беше

(То) беше решило / решило
беше

(Ние) бяхме решили / решили
бяхме

(Вие) бяхте решили / решили
бяхте

(Те) бяха решили / решили
бяха

Отрицателна форма

- - - -

(Аз) **не** бях решил, -а, -о

(Ти) **не** беше решил, -а, о

(Той) **не** беше решил

(Тя) **не** беше решила

(То) **не** беше решило

(Ние) **не** бяхме решили

(Вие) **не** бяхте решили

(Те) **не** бяха решили

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian
Language, Sofia 2016

Въпросителна форма ??????

(Аз) бях ли чул

(Ти) беше ли чул

(Той) беше ли чул

(Тя) беше ли чула

(То) беше ли чуло

(Ние) бяхме ли чули

(Вие) бяхте ли чули

(Те) бяха ли чули

Въпросително – отрицателна форма ?????

не бях ли чул

не беше ли чул

не беше ли чул

не беше ли чула

не беше ли чуло

не бяхме ли чули

не бяхте ли чули

не бяха ли чули

Минало предварително време - значение

Минало предварително време означава, че глаголното действие е извършено преди определен минал момент, а резултатът от това действие е в миналия момент.

Когато влязохме в салона, филмът вече беше започнал.

Бях учил много и затова взех изпита с отличен.

Минало предварително време

Къде? / Кога?

преди

в

след

A

R

!→! !→! !→!- - >

-----|-----|-----*време*→

ММ

МГ

минало

сегашно

бъдеще

Минало несвършено време - значение

Минало несвършено време означава, че глаголното действие се извършва в миналото и още не е завършено в момента, за който се говори, който е минал момент

Служи за:

- изразяване на обичайни и повтарящи се действия в миналото:

Когато бях студент, всяка сутрин ставах рано и закусвах.

- изразяване на минало действие като процес в определен минал момент:

Когато снощи ми се обади, аз четях интересна книга.

- изразяване на едновременно извършвани действия в миналото:

Докато ти гледаше телевизия, аз говорех по телефона.

Минало несвършено време

Къде? / Кога?

преди

в

след

A1→

A2→

A→*A*→*A*→

-----*////|////*-----|-----*време*→

ММ

МГ

минало

сегашно

бъдеще

Минало несвършено време - форми

Глаголни окончания:

аз	-х (-ех, / -ях,-ах)
ти	-ше
той	-ше
(тя, то)	
ние	-хме
вие	-хте
те	-ха

Минало несвършено време - форми

Образуване на глаголните форми с окончание **-ЕХ**:

**СЕГАШНО
ВРЕМЕ**

>

**МИНАЛО НЕСВЪРШЕНО
ВРЕМЕ**

I и II спрежение

Аз-форма

пиИша

пиш**ех**

миИя

ми**ех**

знаАя

зна**ех**

хОдя

ход**ех**

-ех

миИсля

мисл**ех**

Уча

уч**ех**

хОдя

ход**ех**

затвОря

затвор**ех**

Минало несвършено време - форми

Образуване на глаголните форми с окончания

-ЯХ,-АХ:

I и II спрежение

Аз-форма

четА

чет**ях**

вървЯ

върв**ях**

лежА

леж**ах** (-АХ след Ж, Ч, Ш)

грешА

греш**ах**

мълчА

мълч**ах**

III спрежение

Аз-форма

ляг**ам**

ляг**ах** -ах, -ях

вечер**ям**

вечер**ях**

Бъдеще време - значение

1. Бъдеще време означава действие, което ще се върши след момента на говорене. Обикновено се употребяват глаголи от свършен вид.

Довечера ще закъснея.

Утре ще отида на лекцията по биология.

В неделя ще играя бiliarд с приятели.

2. Глаголите от несвършен вид в бъдеще време означават, че действието ще се извърши повече от един път.

През следващия семестър всеки ден ще ставам рано. Ще закусям на крак.

Бъдеще време

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

преди <---- *в* ----> *след*

1. →

2. → → →

МГ

минало

сегашно

бъдеще

Бъдеще време – форми

Глаголните форми се образуват от частицата ЩЕ и формите на глагола за сегашно време

Особености:

- Глаголната форма се състои от две думи – частицата ЩЕ и глагол в сегашно време

Бъдеще време – форми

Спомагателен глагол СЪМ (+++++)

Положителна форма

+ + + + +

- Аз ще бъда = ще съм
- Ти ще бъдеш = ще си

- Той ще бъде = ще е
- Тя ще бъде = ще е
- То ще бъде = ще е

- Ние ще бъдем = ще сме
- Вие ще бъдете = ще сте
- Те ще бъдат = ще са

Бъдеще време – форми

Спомагателен глагол СЪМ (- - - - -)

Отрицателна форма

- - - - -

- Аз няма да бъда
- Ти няма да бъдеш
- Той няма да бъде
- Тя няма да бъде
- То няма да бъде
- Ние няма да бъдем
- Вие няма да бъдете
- Те няма да бъдат

Бъдеще време – форми

Пълнозначни глаголи (+ + + + +)

- Положителна форма + + + + +

Аз	ще идвам / ще дойда ♥ ще купувам / ще купя
Ти	ще идваш / ще дойдеш ♥ ще купуваш / ще купиш
Той	ще идва / ще дойде ♥ ще купува / ще купи
Тя	ще идва / ще дойде ♥ ще купува / ще купи
То	ще идва / ще дойде ♥ ще купува / ще купи
Ние	ще идваме / ще дойдем ♥ ще купуваме / ще купим
Вие	ще идвате / ще дойдете ♥ ще купувате / ще купите
Те	ще идват / ще дойдат ♥ ще купуват / ще купят

Бъдеще време – форми

Пълнозначни глаголи (- - - - -)

- Отрицателна форма - - - - -

Аз няма да идвам / няма да дойда ♥
няма да купувам / няма да купя
Ти няма да идваш / няма да дойдеш ♥
няма да купуваш / няма да купиш
Той няма да идва / няма да дойде ♥
няма да купува / няма да купи
Тя няма да идва / няма да дойде ♥
няма да купува / няма да купи
То няма да идва / няма да дойде ♥
няма да купува / няма да купи

Ние няма да идваме / няма да дойдем ♥
няма да купуваме / няма да купим
Вие няма да идвате / няма да дойдете ♥
няма да купувате / няма да купите
Те няма да идват / няма да дойдат ♥
няма да купуват / няма да купят

Бъдеще време в миналото - значение

Бъдеще време в миналото:

1. Означава, че глаголното действие е бъдещо (ще се извърши) спрямо определен минал момент.

*Влязохме в залата, където **щеше да се проведе** събранието.*

2. Означава нереализирани (хипотетични) действия:

*Когато слизах от автобуса, **щях да падна**.*

3. Означава действия, които биха се извършили при определено условие.

*Ако имах пари, **щях да купя** нова кола.*

Бъдеще време в миналото

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

преди <---- *в* ----> *след*

1. → I

2. ? → I

3. ? → I

ММ

МГ

минало

сегашно

бъдеще

Бъдеще време в миналото - форми

Глаголните форми се образуват от формите за *сегашно време на глагола*, като пред тях се поставят специални форми: *щях да; щеше да; щеше да; щяхме да; щяхте да; щяха да*.

Положителна форма

+ + + + +

(Аз) **щях** да уча

(Ти) **щеше** да учиш

(Той) **щеше** да учи

(Тя) **щеше** да учи

(То) **щеше** да учи

(Ние) **щяхме** да учим

(Вие) **щяхте** да учите

(Те) **щяха** да учат

Отрицателна форма

- - - -

(Аз) **нямаше** да уча

(Ти) **нямаше** да учиш

(Той) **нямаше** да учи

(Тя) **нямаше** да учи

(То) **нямаше** да учи

(Ние) **нямаше** да учим

(Вие) **нямаше** да учите

(Те) **нямаше** да учат

К Р А Й

kantscheva@gmail.com